

Priporočila za postopanje z umrlim s COVID-19 (ali sumom na COVID-19)

Ta priporočila služijo kot dopolnila k standardnim postopkom, ki jih vključene strokovne službe v zdravstvu in nezdravstvu rutinsko že izvajajo.

Obstaja relativno tveganje za prenos okužbe pri umrlem s COVID-19 (ali sumom na COVID-19), zato je potrebna posebna skrb pri ravnanju pri osebi, ki je umrla v obdobju kužnosti. Ob premeščanju umrlega je možen iztis majhne količine zraka iz pljuč, edemske tekočine ter vsebine v ustih ali nosnicah, kar lahko predstavlja tveganje za prenos okužbe. Zakon za nalezljive bolezni (Uradni list RS, št. 33/06, 42. člen) opredeljuje, da se pokop, izkop ali prevoz trupla umrlega za nalezljivo bolezen opravi na način in pod pogoji, ki onemogočajo širjenje okužbe in jih podrobneje določi minister pristojen za zdravje. Način in pogoje prevoza in pokopa posmrtnih ostankov oseb, umrlih za nalezljivo bolezen določa Pravilnik o prevozu in pokopu posmrtnih ostankov (Uradni list RS, št. 53/17 in 56/17 – popr.).

Postopanje z umrlim s COVID-19 (ali sumom na COVID-19) v bolnišnici

- Zdravstveno in drugo osebje, ki izvaja oskrbo umrlega ali premešča umrlega s COVID-19 (ali suma na COVID-19) v bolniški sobi, si mora pred postopkom namestiti osebno varovalno opremo (OVO):
 - ▶ zaščita za oči: očala/vizir,
 - ▶ zaščita za roke: nitrilne rokavice,
 - ▶ zaščita za nos/usta: maska FFP3 in
 - ▶ telesna zaščita: vodoodporni zaščitni plašč s kapuco/vodoodporni zaščitni plašč s kapo.
- OVO se zavrže kot infektivni odpadek.
Več o OVO na tej spletni povezavi: <https://www.nijz.si/sl/koronavirus-zdravstveni-delavci#splosni-napotki-pri-uporabi-osebne-varovalne-opreme>
Prikaz pravilne uporabe osebne varovalne opreme za zdravstvene delavce: <https://youtu.be/2CHyP3jMbRs>
- Zdravnik, ki potrdi smrt, izvede standardne postopke ob smrti bolnika.
- Zdravstveno osebje izvede oskrbo umrlega po standardnih postopkih po smrti bolnika.

- Umrlega s COVID-19 (ali suma na COVID-19) se nato namesti v dve polietilenski (sanitarni) vreči za umrle.
- Po zaprtju prve vreče se celotno površino vreče od zunaj pobriše z razkužilom za površine. Med obračanjem odstranimo umazano posteljno perilo (rjuhe), z razkužilom prebrišemo prevleko posteljnega vložka in nato damo pokojnika v drugo polietilensko vrečo, ki jo prav tako prebrišemo.
- Bolniški voziček ali bolniška postelja, s katerim se prevaža umrlega, se mora pred odhodom iz bolniške sobe razkužiti.
- Pred odhodom iz bolniške sobe si morajo zdravstveni delavci in drugo osebje odstraniti OVO. OVO se zavrže kot infektivni odpadek.
- Bolniško sobo se očisti in razkuži po standardnih postopkih bolnišnice za primere nalezljivih bolezni.
- Ob prevozu znotraj bolnišnice, ko je umrli že v dveh polietilenskih (sanitarnih) vrečah za umrle, sledite standardnim rutinskim postopkom. Osebje, ki prevaža umrlega, mora pri tem uporabljati nitrilne rokavice.
- Zaprti polietilenski (sanitarni) vreči za umrle se za namen poslovitve od pokojnega svojcem ne odpira.
- Obdukcija umrlega se odsvetuje.
- Umrlega s COVID-19 (ali suma na COVID-19) se iz mrtvašnice bolnišnice ne premešča na oddelke/ustanove, kjer se sicer izvajajo obdukcije, ampak se jih direktno prepelje na pogrebno službo.
- V mrtvašnici bolnišnice osebje pogrebne službe prevzame umrlega, polietilenski (sanitarni vreči) z umrlim prestavijo v transportno krsto in odpeljejo. Osebje pogrebne službe mora pri tem uporabljati nitrilne rokavice.
- Transportno krsto se mora po uporabi razkužiti. Odsvetujemo pranje zaradi potencialnega ustvarjanja kužnega aerosola.
- Namesto transportne krste se lahko uporabi krsta za kremacijo, če dostop do pokojnega to omogoča in je mogoče takšno krsto transportirati ne da bi se med transportom odprla in poškodovala. Osebje pogrebne službe mora pri tem uporabljati nitrilne rokavice.

Postopanje z umrlim s COVID-19 (ali sumom na COVID-19) v domovih za starejše (DSO)

- Zdravstveno in drugo osebje, ki izvaja oskrbo umrlega ali premešča umrlega s COVID-19 (ali suma na COVID-19) v sobi umrlega, si mora pred postopkom namestiti osebno varovalno opremo (OVO):
 - ▶ zaščita za oči: očala/vizir,
 - ▶ zaščita za roke: nitrilne rokavice,
 - ▶ zaščita za nos/usta: maska FFP3 in
 - ▶ telesna zaščita: vodoodporni zaščitni plašč s kapuco/vodoodporni zaščitni plašč s kapo.
- OVO se zavrže kot infektivni odpadek.

Več o OVO na tej spletni povezavi: <https://www.nijz.si/sl/koronavirus-zdravstveni-delavci#splosni-napotki-pri-uporabi-osebne-varovalne-opreme>

Prikaz pravilne uporabe osebne varovalne opreme za zdravstvene delavce: <https://youtu.be/2CHyP3jMbRs>

- Zdravnik, ki potrdi smrt, izvede standardne postopke ob smrti bolnika.
- Zdravstveno osebje izvede oskrbo umrlega po standardnih postopkih po smrti bolnika.
- Umrlega s COVID-19 (ali suma na COVID-19) se nato namesti v dve polietilenski (sanitarni) vreči za umrle.
- Po zaprtju prve vreče se celotno površino vreče od zunaj pobriše z razkužilom za površine. Med obračanjem odstranimo umazano posteljno perilo (rjuhe), z razkužilom prebrišemo prevleko posteljnega vložka in nato damo pokojnika v drugo polietilensko vrečo, ki jo prav tako prebrišemo.
- Transportni voziček ali postelja, s katerim se prevaža umrlega, se mora pred odhodom iz prostora razkužiti.
- Pred odhodom iz sobe umrlega si morajo zdravstveni delavci in drugo osebje odstraniti OVO.
- Sobo umrlega varovanca se očisti in razkuži po standardnih postopkih DSO za primere nalezljivih bolezni.
- Ob prevozu znotraj DSO, ko je umrl že v dveh polietilenskih (sanitarnih) vrečah za umrle, sledite standardnim rutinskim postopkom. Osebje, ki prevaža umrlega, mora pri tem uporabljati nitrilne rokavice.
- Zaprti polietilenski (sanitarni) vreči za umrle se za namen poslovitve od pokojnega svojcem ne odpira.
- Obdukcija umrlega se odsvetuje.

- Umrlega s COVID-19 (ali suma na COVID-19) se ne premešča na oddelke/ustanove, kjer se sicer izvajajo obdukcije, ampak se jih direktno prepelje na pogrebno službo.
- V mrliški vežici DSO osebje pogrebne službe prevzame umrlega, polietilenski (sanitarni) vreči z umrlim prestavijo v transportno krsto in odpeljejo. Osebje pogrebne službe mora pri tem uporabljati nitrilne rokavice.
- Transportno krsto se mora po uporabi razkužiti. Odsvetujemo pranje zaradi potencialnega ustvarjanja kužnega aerosola.
- Namesto transportne krste se lahko uporabi krsta za kremacijo, če dostop do pokojnega to omogoča in je mogoče takšno krsto transportirati ne da bi se med transportom odprla in poškodovala. Osebje pogrebne službe mora pri tem uporabljati nitrilne rokavice.

Postopanje z umrlim s COVID-19 (ali sumom na COVID-19) na domu

- Pred vstopom v stanovanje/hišo si mora zdravnik mrliški preglednik (v primeru spremstva tudi policisti, kriminalisti in vsi drugi s posebnimi pooblastili) in osebje pogrebne službe, ki premeščajo umrlega s COVID-19 (ali suma na COVID-19), nadeti OVO:
 - ▶ zaščita za oči: očala/vizir,
 - ▶ zaščita za roke: nitrilne rokavice,
 - ▶ zaščita za nos/usta: maska FFP3 in
 - ▶ telesna zaščita: vodoodporni zaščitni plašč s kapuco/vodoodporni zaščitni plašč s kapo.
- Več o OVO na tej spletni povezavi: <https://www.nijz.si/sl/koronavirus-zdravstveni-delavci#splosni-napotki-pri-uporabi-osebne-varovalne-opreme>
Prikaz pravilne uporabe osebne varovalne opreme za zdravstvene delavce: <https://youtu.be/2CHyP3jMbRs>
- Pred odhodom iz prostora si mora zdravnik mrliški preglednik (v primeru spremstva tudi policisti, kriminalisti in vsi drugi s posebnimi pooblastili) odstraniti OVO, ki se jo položi v vrečo za komunalne odpadke, tesno zaveže in pusti v prostoru.
- Svojci umrlega in drugi prisotni v prostoru naj se umrlega in vreče z uporabljeno OVO ne dotikajo in izvajajo ustrezno higieno rok. Na to jih opozori tudi zdravnik mrliški preglednik.
- Umrlega s COVID-19 (ali suma na COVID-19) se namesti v dve polietilenski (sanitarni) vreči za umrle.
- Po zaprtju prve vreče se celotno površino vreče od zunaj pobriše z razkužilom za površine ter nato prvo vrečo z umrlim da v drugo vrečo.
- Sanitarni vreči z umrlim se prestavita v transportno krsto. Namesto transportne krste se lahko uporabi krsto za kremacijo, če dostop do pokojnega to omogoča in je mogoče takšno krsto transportirati ne da bi se med transportom odprla in poškodovala.
- Pred odhodom iz prostora si mora osebje pogrebne službe odstraniti OVO, ki jo položijo v vrečo za komunalne odpadke in tesno zavežejo.
- V vreči zbrani infektivni odpadki se priložijo k truplu (gredo s truplom v kremacijo).
- Svetuje se kremacija umrlega.
- Če se pri prevozu uporablja transportna krsta se mora le ta po uporabi razkužiti. Odsvetujemo pranje zaradi potencialnega ustvarjanja kužnega aerosola.
- Obdukcija umrlega se odsvetuje.
- Umrlega s COVID-19 (ali suma na COVID-19) se ne premešča na oddelke/ustanove, kjer se sicer izvajajo obdukcije, ampak se jih direktno prepelje na pogrebni zavod.

Postopanje z umrlim s COVID-19 (ali sumom na COVID-19) v pogrebnem zavodu

- Dodatno odpiranje polietilenskih (sanitarnih) vreč z umrlim se odsvetuje. Zdravnik mrliški preglednik, ki opravi ponovni ali kontrolni mrliški pregled pred kremacijo, mora pri pregledu obvezno nositi OVO:
 - ▶ zaščita za oči: očala/vizir,
 - ▶ zaščita za roke: nitrilne rokavice,
 - ▶ zaščita za nos/usta: maska FFP3 in
 - ▶ telesna zaščita: vodoodporni zaščitni plašč s kapuco/vodoodporni zaščitni plašč s kapo.
- OVO se zavrže kot infektivni odpadek.
Več o OVO na tej spletni povezavi:
<https://www.nijz.si/sl/koronavirus-zdravstveni-delavci#splosni-napotki-pri-uporabi-osebne-varovalne-opreme>
Prikaz pravilne uporabe osebne varovalne opreme za zdravstvene delavce:
<https://youtu.be/2CHyP3jMbRs>
- Zaprti polietilenski (sanitarni) vreči za umrle se za namen poslovitve od pokojnega svojcem ne odpira.
- Ko osebje pogrebne službe prestavlja vreči z umrlim iz transportne krste v končno krsto, uporablja pri tem nitrilne rokavice. Transportno krsto se mora po uporabi razkužiti. Odsvetujemo pranje zaradi potencialnega ustvarjanja kužnega aerosola. Namesto transportne krste se lahko uporabi krsto za kremacijo, če je dostop do pokojnega to omogočal in je bilo mogoče takšno krsto transportirati ne da se je med transportom odprla in poškodovala.
- Svetuje se kremacija umrlega.